PAULO COELHO

Okçu'nun Yolu

Çeviri:
EMRAH İMRE

İllüstrasyonlar:
MURAT KALKAVAN

can
çağdaş

Her okun uçuşu farklıdır. Bin ok atarsan, bini de sana farklı bir yol gösterecektir: Okçunun yolu işte budur.

Ülkenin en mahir okçusu Tetsuya bir köyde mütevazı bir maran-goz olarak yaşamını sürdürmekteyken bir gün uzak diyarlardan gelen bir okçu ona meydan okur... Tetsuya bu meydan okumayı kabul ederek okçuluk felsefesini hem yabancı okçuya hem de köyün delikanlılarından birine aktaracaktır.

Paulo Coelho'nun *Okçu'nun Yolu*'nda dile getirdiği öğreti sadece okçuluğa değil hayatın her alanına uygulanabilecek, yolu nice erdemden geçen bir ilkeler bütünü.

"Kaleme aldığım bu metinde yay, ok, hedef ve okçu aynı gelişim ve sınama mekanizmasının bütünleyici birer parçası."

Paulo Coelho

#okçuluk #hayat #felsefe #öğreti #ruh #sınama #ilham

can

26,5 TL

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

anlatı

ISBN 978-975-07-5136-3

9 789750 751363

PAULO COELHO

OKÇU'NUN YOLU

Can Çağdaş

Okçu'nun Yolu, Paulo Coelho
Portekizce aslından çeviren: Emrah İmre
O Caminho do Arco
© 2003, Paulo Coelho
© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S.L.U. (Barcelona, İspanya) aracılığıyla alınmıştır.
www.santjordi-asociados.com
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.
www.paulocoelhoblog.com

1. basım: Eylül 2021, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 50 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan
Düzelti: Ebru Aydın
Resimleyen: Murat Kalkavan
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapak tasarımı: Murat Kalkavan

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1
Esenyurt, İstanbul
Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-5136-3

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

PAULO COELHO

OKÇU'NUN YOLU

ANLATI

Portekizce aslından çeviren

Emrah İmre

Resimleyen

Murat Kalkavan

can

Paulo Coelho'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Simyacı, 1996

Piedra Irmağı'nın Kıyısında Oturdum Ağladım, 1997

Beşinci Dağ, 1998

Veronika Ölmek İstiyor, 2000

Şeytan ve Genç Kadın, 2001

Işığın Savaşçısının Elkitabı, 2003

On Bir Dakika, 2004

Zahir, 2005

Hac, 2006

Portobello Cadısı, 2007

Kazanan Yalnızdır, 2009

Brida, 2010

Elif, 2011

Akra'da Bulunan Elyazması, 2012

Aldatmak, 2014

Casus, 2016

Hippi, 2018

PAULO COELHO, 1947'de Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde doğdu. Kendini tümüyle edebiyata vermeden önce tiyatro yönetmenliği, oyunculuk, şarkı sözü yazarlığı ve gazetecilik yaptı. 1986'da yayımlanan *Hac* adlı ilk romanının ardından gelen *Simyacı*'yla dünya çapında üne erişti. *Simyacı*, 20. yüzyılın en önemli yayıncılık olaylarından biri oldu ve 85 milyon sattı. Coelho, *Brida* (1990), *Piedra Irmağı'nın Kıyısında Oturdum Ağladım* (1994), *Beşinci Dağ* (1996), *Işığın Savaşçısının Elkitabı* (1997), *Veronika Ölmek İstiyor* (1998), *Şeytan ve Genç Kadın* (2000), *On Bir Dakika* (2003), *Zâhir* (2005), *Portobello Cadısı* (2006), *Kazanan Yalnızdır* (2008), *Elif* (2011), *Akra'da Bulunan Elyazması* (2012), *Aldatmak* (2014), *Casus* (2016) ve *Hippi* (2018) gibi yapıtlarıyla sürekli olarak çoksatar listelerinde yer aldı. Sosyal ağlarda en çok takipçiye sahip yazar olan Coelho'nun, 83 dilde yayımlanan kitaplarının toplam satışı 320 milyonu geçti. Bugüne kadar pek çok ödül ve nişana değer görülen Coelho, Birleşmiş Milletler Barış Elçisi ve Brezilya Edebiyat Akademisi üyesidir.

EMRAH İMRE, 1980'de İstanbul'da doğdu. Auckland Üniversitesi'nde Dilbilim ve Karşılaştırmalı Edebiyat öğrenimi gördü. Portekizce, İspanyolca, İngilizce, Fransızca ve Katalancadan çeviriler yaptı. 2011'den beri Can Yayınları'nda editörlük yapan İmre, José Saramago, Gabriel García Márquez, Luisa Valenzuela, Mario Vargas Llosa, Carlos Fuentes, Virginia Woolf, Luis Sepúlveda, Tina Vallès, Fernando Pessoa, Samanta Schweblin, César Aira gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi.

Bir sabah Saint-Martin'de
judo yaptığımı görerek
bana bu kitabın fikrini veren
Leonardo Oiticica'ya.

Ey günah işlemeden hamile kalan Meryem,
dua et Sen'den yardım isteyen bizler için.
Âmin.

"Amaçsız dua
yaysız bir oka benzer;
Duasız amaç
oksuz bir yaya benzer."

Ella Wheeler Wilcox

GİRİŞ

"Tetsuya."

Oğlan şaşkınlıkla yabancıya baktı. "Kentteki kimse Tetsuya'nın elinde yay görmemiştir," diye karşılık verdi. "Buradaki herkes onu marangoz olarak bilir."

"Belki de vazgeçmiştir, çekinmiştir, orası beni ilgilendirmez," diye üsteledi yabancı. "Ama sanatını kenara bıraktıysa, artık ülkenin en iyi okçusu kabul edilemez. Ben onca gündür bunun için yollardayım: Ona meydan okumak ve artık hak etmediği şana nokta koymak için."

Oğlan tartışmanın fayda etmeyeceğini anladı: En doğrusu, yabancı yanıldığını kendi gözleriyle görebilsin diye onu marangoza götürmek olacaktı.

Tetsuya evinin arka tarafında bulunan atölyede çalışıyordu. Gelenin kim olduğunu görmek için arkasına döndüğünde dudaklarındaki tebessüm dondu kaldı. Gözlerini yabancının taşıdığı uzun bohçaya dikti.

"Aynen düşündüğünüz gibi," dedi yeni gelen adam. "Buraya geliş amacım efsaneleşen şahsınızı küçük düşürmek ya da kışkırtmak değil. Tek istediğim, yıllarca yaptığım talimlerin sonucunda artık kusursuzluğa ulaştığımı ortaya koymak."

Tetsuya önündeki işe dönmeye yeltendi; bir masanın bacaklarını takıyordu.

"Koca bir nesle örnek teşkil etmiş bir adamın sizin yaptığınız gibi ortadan kaybolması yakışık almaz," diye konuşmayı sürdürdü yabancı. "Öğretilerinize uydum, okçunun yolundan şaşmamak için itina gösterdim, beni ok atarken izlemenizi hak ediyorum. Ricamı yerine getirirseniz sizi rahat bırakacağım ve ustaların ustasının yerini kimselere söylemeyeceğim."

Yabancı, bohçasından upuzun, kabzası orta kısmın biraz altında bulunan, cilalı bambudan bir yay çıkardı. Eğilerek Tetsuya'yı selamlayıp bahçeye çıktı ve başka bir yöne doğru eğilerek yine selam verdi. Ardından kartal tüyleriyle süslenmiş bir ok çıkardı, atış yapmak için sağlam bir temel oluşturabilmek üzere bacaklarını açtı, bir eliyle yayı yüz hizasına kaldırıp diğer eliyle oku kirişe yerleştirdi.

Oğlan suratında coşkuyla şaşkınlık arası bir ifadeyle olan biteni izliyordu. Tetsuya da işine ara vermiş, merakla yabancıyı izlemeye koyulmuştu.

Adam yayı –ok kirişe yerleşmiş halde– göğsünün ortasına yaklaştırdı. Başından biraz yukarı kaldırdı ve aşağı indirirken kirişi çekerek germeye başladı.

Ok, yüzünün hizasına geldiğinde yay tamamen gerilmişti. Geçmek bilmeyen bir an boyunca okçu ve yay hiç kımıldamadan durdu. Oğlan okun nereye nişanlandığını anlamaya çalışsa da bir şey göremedi.

Aniden kirişi tutan el serbest kaldı, kol geriye doğru sekti, öteki elin tuttuğu yay zarifçe gevşedi; okun gözden kaybolmasıyla uzaklarda belirmesi bir oldu.

"Git oku getir," dedi Tetsuya.

Oğlan elinde okla döndü: Ok kırk metre ötedeki bir ağaçtaki kirazın bir yanından girip öbür yanından çıktıktan sonra yere düşmüştü.

Tetsuya okçuyu saygıyla eğilerek selamladıktan sonra atölyesinin bir köşesine gitti ve narin kıvrımlı ince uzun bir sopayı andıran, etrafına deri bir kuşak sarılı bir

nesne çıkardı. Hiç acele etmeden kuşağı çözünce yabancınınkine benzer bir yay ortaya çıktı – bu yayın ötekinden farkı, epey daha yıpranmış görünmesiydi.

"Okum yok, sizin oklarınızdan birini kullanmam gerekecek. Ricanızı yerine getireceğim, ama siz de sözünüzü tutmak zorundasınız: Yaşadığım köyün ismini asla kimseye söylemeyeceksiniz. Beni soran olursa, izimi sürerek dünyanın öbür ucuna kadar gittiğinizi, sonunda da bir yılan tarafından ısırılıp iki gün içinde öldüğümü keşfettiğinizi anlatacaksınız."

Yabancı başını olumlu anlamda salladı ve oklarından birini Tetsuya'ya uzattı.

Upuzun bambu yayının bir ucunu duvara dayayan Tetsuya epey uğraştıktan sonra kirişi takmayı başardı. Ardından, tek kelime etmeksizin dışarı çıkıp dağlara doğru yürümeye başladı.

Yabancıyla oğlan da adama eşlik ettiler. Bir saat boyunca yürüdükten sonra, iki koca kayanın arasından akan gür bir derenin kıyısına geldiler: Karşı kıyıya ulaşmanın tek yolu, çürük ipleri kopmak üzere olan köhne bir köprüden geçmekti.

Tetsuya istifini hiç bozmadan –ürkütücü bir biçimde salınıp duran– köprünün ortasına kadar yürüdü, karşı kıyıya doğru eğilerek selam verdi, sonra da yayını tıpkı yabancının yaptığı gibi hazırlayıp kaldırarak göğsüne yaklaştırdı ve oku fırlattı.

Oğlanla yabancı, okun yirmi metre ötedeki olgun bir şeftaliyi delip geçtiğine tanık oldular.

"Siz bir kirazı deldiniz, bense bir şeftaliyi," dedi Tetsuya, sağ salim kıyıya döndükten sonra. "Kiraz şeftaliden küçük. Siz kırk metre ötedeki bir hedefi vurdunuz, benimkiyse yarı mesafedeydi. Öyleyse benim yaptığımı tekrar edebilmeniz gerekir. Köprünün ortasına gidin ve aynısını yapın bakalım."

Yabancı korku dolu adımlar atarak, gözlerini ayaklarının altında çağıldayan dereden ayırmadan çürük köprünün ortasına ulaştı. Bir ayin gerçekleştirircesine aynı hareketleri tekrarlayıp okunu şeftali ağacı yönünde fırlattı, ancak ok ağacın uzağından geçip gitti.

Kıyıya dönen yabancının beti benzi atmıştı.

"Siz yetenekli bir adamsınız, şereflisiniz, duruşunuz doğru," dedi Tetsuya. "Tekniğiniz yerinde, yaya hâkimsiniz, ama zihninize hâkim değilsiniz. Bütün koşullar lehinizeyken hedefi buluyorsunuz, ama etrafta tehlike söz konusu olduğunda tutturamıyorsunuz. Oysa okçu savaşacağı ortamı her zaman seçemez, dolayısıyla kendinizi yeniden eğitin ve elverişsiz koşullara hazırlıklı olun. Okçunun yolundan ayrılmayın, yaşama yön veren bir yoldur o; ama doğru ve isabetli bir atışın insanın içi huzurluyken yapılan bir atıştan tamamen farklı olduğunu da öğrenin."

Yabancı bir kez daha yerlere kadar eğilerek selam verdi, yayıyla oklarını omzundaki uzun bohçaya koydu ve oradan ayrıldı.

Dönüş yolunda oğlanın içi içine sığmıyordu.

"Adamı rezil ettiniz, Tetsuya! Siz sahiden dünyanın en iyi okçusu olmalısınız!"

"İnsanları yargılamadan önce dinleyip saygı duymayı öğrenmeliyiz. Yabancı iyi bir adamdı: Beni küçümsemedi, her ne kadar öyle bir etki yaratsa da benden iyi olduğunu kanıtlamaya çalışmadı. Bana meydan okuyor izlenimi verse de asıl istediği sanatını sergilemek ve takdir görmekti. Üstelik arada sırada beklenmedik sınamalarla yüzleşmek okçunun yolunun bir parçasıdır, bugün yabancının bana sağladığı da işte böyle bir sınama oldu."

"Adam sizin dünyanın en iyi okçusu olduğunuzu söyledi, oysa ben sizin okçu olduğunuzu bile bilmiyordum. Madem öylesiniz, niçin marangozluk yapıyorsunuz?"

"Çünkü okçunun yolu her konuya uygulanabilen bir öğretidir, benim hayalim de ahşap işçiliği yapmaktı. Üstelik okçunun yolundan ayrılmayan bir okçu ne oka ihtiyaç duyar, ne yaya ne de hedefe."

"Köyümüzde asla ilginç olaylar yaşanmaz, derken bir de bakmışım ki artık kimsenin ilgilenmediği bir sanatın ustasıyla karşı karşıyaymışım," dedi oğlan, gözleri parlayarak. "Okçunun yolu nedir? Bana da öğretebilir misiniz?"

"Öğretmesi zor değil. Köye doğru yürürken, bir saatten kısa bir sürede öğretebilirim. Asıl zor olan her gün talim yaparak gerekli isabet seviyesine ulaşmaktır."

Oğlanın olumlu bir cevap beklediği bakışlarından belliydi. Tetsuya on beş dakika boyunca hiç konuşmadan yürüdü ve tekrar ağzını açtığında sesi gençleşmiş gibi tınladı:

"Bugün mutlu bir günüm: Seneler önce hayatımı kurtaran adamı onurlandırdım. İşte bu yüzden, sana gerekli bütün kuralları aktaracağım, ama elimden daha fazlası gelmez. Söyleyeceklerimi iyice anlarsan bu öğretileri dilediğin her konuya uygulayabilirsin. Biraz önce benim bir usta olduğumu söyledin. Usta ne demektir? Hemen söyleyeyim: Usta bir şey öğreten değil, öğrenciye zihninde zaten bulunan bilgiyi keşfetmesi için ilham veren kişidir."

Böylece dağdan köye dönerken Tetsuya, okçunun yolunu açıklamaya koyuldu.

DOSTLAR

Okun ve yayın sevincini başkalarıyla paylaşmayan okçu kendi meziyet ve zaaflarını asla kavrayamaz.

İşte bu yüzden, herhangi bir işe başlarken ilk olarak kendine dostlar, yani yaptığına ilgi gösteren kişiler bul.

Demek istediğim "başka okçular bulman" değil. Farklı yeteneklere sahip insanlar bulmanı kastediyorum, çünkü okçunun yolu, şevkle yürünen başka yollardan farklı değildir.

Dostlarının illa herkesin bakıp etkilendiği ve, "Daha iyisi yok," dediği insanlar olması şart değil. Tam tersi: Hata yapmaktan korkmayan ve hata yapabilen insanlar olmalılar. Yaptıkları işler tam da bu yüzden her zaman takdir görmeyebilir. Ancak dünyayı asıl değiştirenler böyle insanlardır, nice hatanın ardından doğru şeyler yapar ve çevreleri için büyük fark yaratırlar.

Böyleleri takınmaları gereken tutumu belirlemek için oturup bir şeylerin gerçekleşmesini bekleyen insanlar değildir: Yapmaları gereken hamlelere eylem halindeyken karar verir, ne kadar riskli olacağını bilseler de bundan vazgeçmezler.

Etrafında böyle insanlar bulundurmak bir okçu için büyük önem taşır, çünkü okçu, hedefin karşısına geçmeden önce, göğsüne yaklaştırdığı okun yönünü bizzat değiştirebilecek özgürlüğe sahip olması gerektiğini anlamak zorundadır. Parmaklarını gevşetip kirişi serbest bıraktığında kendi kendine, "Yayı gererken kat ettiğim yol uzundu. Şimdiyse oku fırlatırken büyük riskler aldığımı ve elimden geleni ardıma koymadığımı vicdanımda hissediyorum," diyebilmelidir.

En iyi dostlar herkes gibi düşünmeyenlerdir. İşte bu yüzden, okçuluk merakını seninle paylaşacak yoldaşlar ararken sezgilerine güven ve başkalarının yorumlarına kulak asma. İnsanlar başkalarını yargılarken bunu hep kendi sınırlamaları üzerinden yaparlar – üstelik üçüncü kişilerin görüşleri sıklıkla önyargılar ve korkularla doludur.

Denemekten, riske atılmaktan, düşüp yaralandıktan sonra doğrulup yine riske girmekten çekinmeyen kişilerle yakınlaş. Doğrunun efendisi olduğunu öne süren, kendileri gibi düşünmeyenleri eleştiren, saygı uyandıracaklarına emin olmadan hiçbir adım atmayan, kati kanılara sahip olmayı şüphelenmeye yeğleyen insanlardan uzak dur.

Kendini ortaya atan ve hassas olmaktan korkmayan kişilerle yakınlaş: İnsanların ancak çevrelerindekileri izleyerek gelişebileceğini, başkalarını yargılamak için değil, adanmışlıklarını ve cesaretlerini için takdir etmek için böyle davranmanın önemli olduğunu anlayanlar onlardır.

Sen belki bir fırıncının ya da çiftçinin okçuluğu ilginç bulmayacağını düşünebilirsin, ama emin ol ki onlar da okçuluktan gördüklerini kendi işlerine yansıtacaklardır. Sen de aynısını yapacaksın: Usta bir fırıncıyı izleyerek ellerini kullanmayı, malzemeleri ölçüyü kaçırmadan harmanlamayı öğreneceksin. Çiftçiyi izleyerek sabrı, sebatı, mevsimlere saygı duymayı, vaktini fırtınalara söverek kaybetmemeyi öğreneceksin.

Tıpkı yayının tahtası gibi esnek olabilen ve karşılarına çıkan işaretleri gözden kaçırmayan insanlarla yakınlaş. Böyleleri aşılmaz bir engelle karşılaştıklarında ya da daha iyi bir fırsat gördüklerinde yollarını değiştirmeye çekinmeyen insanlardır. Suya haiz özelliklerdir bunlar: Kayaların etrafından dolaşmak, nehir yatağına uyum sağlamak, bazen göle dönüşerek havzayı doldurmak ve ardından taşarak yoluna devam etmek, çünkü su istikametinin deniz olduğunu, er ya da geç oraya ulaşacağını asla unutmaz.

Asla, "Tamam, bitti, artık durmam lazım," demeyen insanlarla yakınlaş. Zira kışın ardından bahar gelir, her şey döngüseldir, hiçbir şey bitmez: Hedefine ulaştıktan sonra yeni baştan başlamak, her seferinde önceden edinilen bilgileri kullanmak şarttır.

Şarkılar söyleyen, hikâyeler anlatan, yaşamın tadını çıkaran, neşesi gözlerinden okunan insanlarla yakınlaş. Zira neşe bulaşıcıdır, insanların bunalıma, yalnızlığa, zorluklara kapılarak aksamasını önler.

İşini şevkle yapan insanlarla yakınlaş. Ancak senin onlara, onlarınsa sana faydasının dokunabilmesi için, sahip oldukları yöntemleri anlaman ve yeteneklerini nasıl mükemmel kılabileceklerini bilmen gerekir.

Böylece yayını, okunu, hedefini ve yolunu tanımaya sıra geldi.

YAY

Yay yaşamdır: Bütün enerji ondan gelir.
Ok bir gün yola çıkacaktır.
Hedef uzaktadır.

Yay ise daima seninle kalacaktır, ona iyi bakmayı bilmek şarttır.

Dönem dönem hareketsiz kalmalıdır – devamlı ok sürülen, gerilen bir yay kuvvetini kaybeder. Dolayısıyla onu dinlendirmek, gücünü toparlamasına müsaade etmek gerekir: Bu sayede, kuvvetini biriktiren yay sen kirişi her gerdiğinde hazır olacaktır.

Yayın bilinci yoktur: Okçunun elinin ve arzusunun bir uzantısıdır. Öldürmeye de yarayabilir, derin düşüncelere dalmaya da. Dolayısıyla, niyetinin ne olduğu konusunda şüpheye düşmemelisin.

Yay esnektir, ama bu esnekliğin de bir sınırı vardır. Kapasitesinin ötesinde güç uygulanırsa kırılır ya da kendisini tutan elin gücünü tüketir. İşte bu yüzden, elindeki aletle uyum içinde olmalı, onun sana sunabileceğinden fazlasını talep etmemelisin.

Yay okçunun elinde dinleniyor da olabilir gergin de: El ise, yalnızca oku atan kişinin bedenindeki kasların, niyetinin ve çabasının odağıdır. İşte bu yüzden, yayı zarafetle gerebilmek için bu kısımların her biri ölçülü davranmalı, gereğinden fazla güç harcamamalıdır. Böylece yorulmaksızın art arda oklar fırlatabilirsin.

Yayını daha iyi anlayabilmek için onu kolunun bir parçasına ve zihninin bir uzantısına dönüştürmelisin.

OK

Ok niyettir.

Yayın kuvvetini hedefin merkeziyle buluşturan odur.

Niyetin berrak, belirgin ve ölçülü olması şarttır.

Ok yaydan çıktığı anda dönüş yoktur, dolayısıyla, hazırlık hareketleri yanlış ve ölçüsüzce gerçekleştirildiyse, atıştan vazgeçmek sırf yay gerili ve hedef karşıda bekliyor diye gelişigüzel davranmaya yeğdir.

Ancak seni tutan tek şey hata yapma korkusuysa oku fırlatmaya hiç çekinme. Hazırlık hareketlerin doğruysa elini gevşet ve kirişi serbest bırak. Okun hedefi tutmasa bile isabetçiliğini bir dahaki sefere düzeltirsin.

Riske girmezsen bir dahaki sefere hedefi tutturabilmek için nasıl değişiklikler yapman gerektiğini asla bilemezsin.

Attığın her ok, yüreğinde bir iz, bir hatıra bırakacak – ve bu hatıraların bileşimi sayesinde her atışın bir öncekinden başarılı olacaktır.

HEDEF

Hedef, ulaşılmak istenen amaçtır.

Okçu tarafından seçilir, ama uzaktadır ve tutturamadığımıza asla hedefi suçlamamak gerekir. Okçunun yolunun güzelliği buradadır: Rakibin daha kuvvetli olduğu bahanesine sığınmak imkânsızdır.

Hedefini kendin seçtiğin için sorumluluğu da sendedir.

Hedef büyük de küçük de olsa, sağda da solda da bulunsa, senin hedefin karşısına geçmen, ona saygı göstermen, zihninde yaklaşman şarttır. Kirişi ancak hedefi okunun ucunda gözünün önüne getirdiğinde serbest bırakmalısın.

Hedefi düşman olarak gördüğün takdirde, atışın isabetli olsa bile, kendini geliştiremeyeceksin demektir. Ömrünü bir oku, kâğıt ya da tahtadan bir hedefe isabet ettirmek gibi faydasız bir iş yaparak geçirmekten öteye gidemezsin. Başkalarına yakınır durur, yaptığının hiç ilginç olmadığını söylersin.

İşte bu yüzden, seçtiğin hedefi tutturmak için elinden geleni yapmalı, ona daima saygıyla bakmalı, hürmet göstermelisin: Anlamını idrak etmeli, ona ulaşmak için gösterdiğin çabayı, yaptığın onca talimi, başvurduğun sezgilerini unutmamalısın.

Hedefine bakınca gördüğün tek şey o olmasın, etrafındakileri de gör, çünkü ok, yaydan çıktığı anda, rüzgâr, ağırlık, mesafe gibi senin hesaba katmadığın etkenlerle karşılaşacaktır.

Hedefini anlaman şarttır. Kendine sürekli şu soruları sormalısın: "Ben hedef olsaydım nerede olurdum? Okçuya hak ettiği şerefi bahşedebilmek için nasıl isabet alınmak isterdim?"

Zira hedefin varlığı okçunun varlığıyla bağlantılıdır. Hedefin varlığını somutlaştıran, okçunun onu tutturma arzusudur; öyle olmasaydı hedef kimsenin dikkatini çekmeyecek cansız bir kâğıt ya da tahta parçasından farksız olurdu.

Nasıl ok, hedefi ararsa hedef de oku arar, çünkü birbirlerinin varlığına anlam katarlar; hedef önemsiz bir kâğıt ya da tahta parçası olmaktan çıkar, okçunun dünyasının merkezine dönüşür.

DURUŞ

Yayı, oku ve hedefi anladıktan sonra atış tekniğini öğrenebilmek için sükûnet ve zarafet gerekir.

Sükûnet insanın yüreğinden gelir. Yürek sıklıkla güvensizlik hisleriyle boğuşsa da –doğru duruşu benimsediği takdirde– elinden geleni yapacağının bilincindedir.

Zarafet yüzeysel bir şey değil, insanın yaşamına ve işine şeref katmak için başvurduğu bir yöntemdir. İşte bu yüzden, duruşun bazen sana rahatsızlık verse de sahte ya da yapmacık olduğunu düşünme: Gerçektir, çünkü zordur. Okçunun hürmeti sayesinde hedefin şeref duymasını sağlayan şey, bu duruştur.

Zarafet en rahat duruş olmayabilir, ancak atışın kusursuz olması için en uygun duruş odur.

Zarafet, okçunun lüzumsuz olan her şeyi bir kenara bırakıp sadeliği ve odaklanmayı keşfettiğinde ulaştığı konumdur: Duruş ne kadar gösterişsiz ve vakursa o kadar güzeldir.

Kar güzeldir, çünkü rengi tektir; deniz güzeldir, çünkü düz bir yüzeye benzer – oysa gerek kar gerekse denizin derinliği vardır ve vasıflarının bilincindedirler.

OK NASIL TUTULUR

Oku tutmak, niyetinle temas kurmak anlamına gelir. Boyuna, uçuşuna yön verecek tüylerin düzgünlüğüne, ucunun iyice sivri olup olmadığına dikkat etmek gerekir.

Evvelki bir atışta bükülüp yıpranmadığına emin olmak için iyice gözden geçirilmelidir.

Ok gösterişsiz ve hafif bir nesne olduğu için kırılgan görünebilir, ancak okçu, gücü sayesinde okuna yüklediği bedensel ve zihinsel enerjisini uzaklara taşır. Bir efsaneye göre tek bir ok koca bir gemiyi batırabilmiştir; bunu mümkün kılan, oku atan okçunun geminin gövdesindeki en zayıf tahtayı bilmesi olmuştur, böylece deldiği gemi sessizce su alarak batmış, okçunun köyünü tehdit eden istilacılar yenik düşmüştür.

Ok, okçunun elinden çıkarak hedefe yönelen niyettir; dolayısıyla, havada serbestçe süzülüyor gibi görünse de atış sırasında kendisine bahşedilen yolu izlemek zorundadır.

Rüzgârın ve yerçekiminin etkisi altındadır, ama bunlar da aştığı yolun birer parçasıdır: Yaprak, fırtına tarafından ağaçtan koparılsa da yaprak olmaktan çıkmaz.

İnsanın niyeti de ok gibi kusursuz, düz, sağlam ve odaklı olmalıdır. Hedefiyle arasında bulunan mesafeyi aşarken kimse tarafından engellenmemelidir.

YAY NASIL TUTULUR

Sakin ol ve derin nefes al.
Bütün hareketlerin dostların tarafından fark edilecek ve gerekirse sana yardım edecekler.

Fakat rakibinin de seni izlediğini unutma, sağlam bir elle titrek bir elin aynı şey olmadığını bil: İşte bu yüzden, gerginsen derin nefes al, böyle yapman, atışın her aşamasında odaklanmana yardımcı olacak.

Yayı kavradığın ve –zarifçe– vücudunun önünde tuttuğun anda, seni atışı yapacağın âna kadar götüren bütün aşamaları zihninde canlandır.

Ama bunu gerilmeden yap, çünkü bütün kuralları zihninde tutman imkânsızdır; için rahat halde zihninde canlandırdığın aşamalar sayesinde karşılaştığın zorlukları ve onları nasıl aştığını hatırlayacaksın.

Böylece kendine güvenin artacak ve elinin titremesi kesilecek.

KİRİŞ NASIL GERİLİR

Yay bir çalgıdır ve sesi kiriş aracılığıyla çıkar. Kiriş uzundur, ancak ok yalnızca küçücük bir noktasıyla temas eder; okçunun bilgeliği ve tecrübesi işte bu noktaya odaklanmalıdır.

Okçu azıcık sağa ya da sola eğilir ve nokta, atış düzleminin üstünde ya da altında kalırsa, ok asla hedefe ulaşmaz.

İşte bu yüzden, kirişi gererken, çalgısını çalan bir müzisyen gibi ol. Müzikte zaman, mekândan daha önemlidir: Bir çizgi üstüne dizilmiş notalar, bakan için hiçbir anlama gelmeyebilir, ancak nota okumayı bilen biri, o notalar silsilesini ahenkli seslere dönüştürebilir.

Nasıl okçunun varlığı hedefinkini pekiştiriyorsa okun varlığı da yayınkini pekiştirir: Oku elinle de fırlatabilirsin, ancak oksuz bir yayın hiçbir işlevi yoktur.

Dolayısıyla, kollarını açtığında yayı gerdiğini düşünme. Okun her şeyin merkezinde kımıldamadan durduğunu, senin yaptığının ise yayla kirişin uçlarını birbirine yaklaştırmak olduğunu, onlara özenle dokunduğunu, seninle işbirliği yapmalarını rica ettiğini düşün.

HEDEFE NASIL BAKILIR

Nice okçu, yıllarca atış talimi yapsa da, atış ânında kalbinin küt küt attığından, ellerinin titrediğinden, isabet almakta zorlandığından yakınır. Bu okçuların anlaması gereken, hiçbir şeyin yay ve okla değiştirilmeyeceğidir – atış sanatı, halihazırda var olan hatalarımızı belirginleştirir.

O gün hayata küstüysen atışın da zorlaşacak, iyi gitmeyecektir. Kirişi sonuna kadar gerecek gücü bulamayacak, yaya gerektiği şekilde kavis veremeyeceksindir.

Sana bu zorluğu çıkaranın, hedeften şaşmana sebep olanın ne olduğunu anlamaya çalışırsan, seni rahatsız eden, ama o âna dek gözünden kaçmış bir meseleyle karşılaşacaksındır.

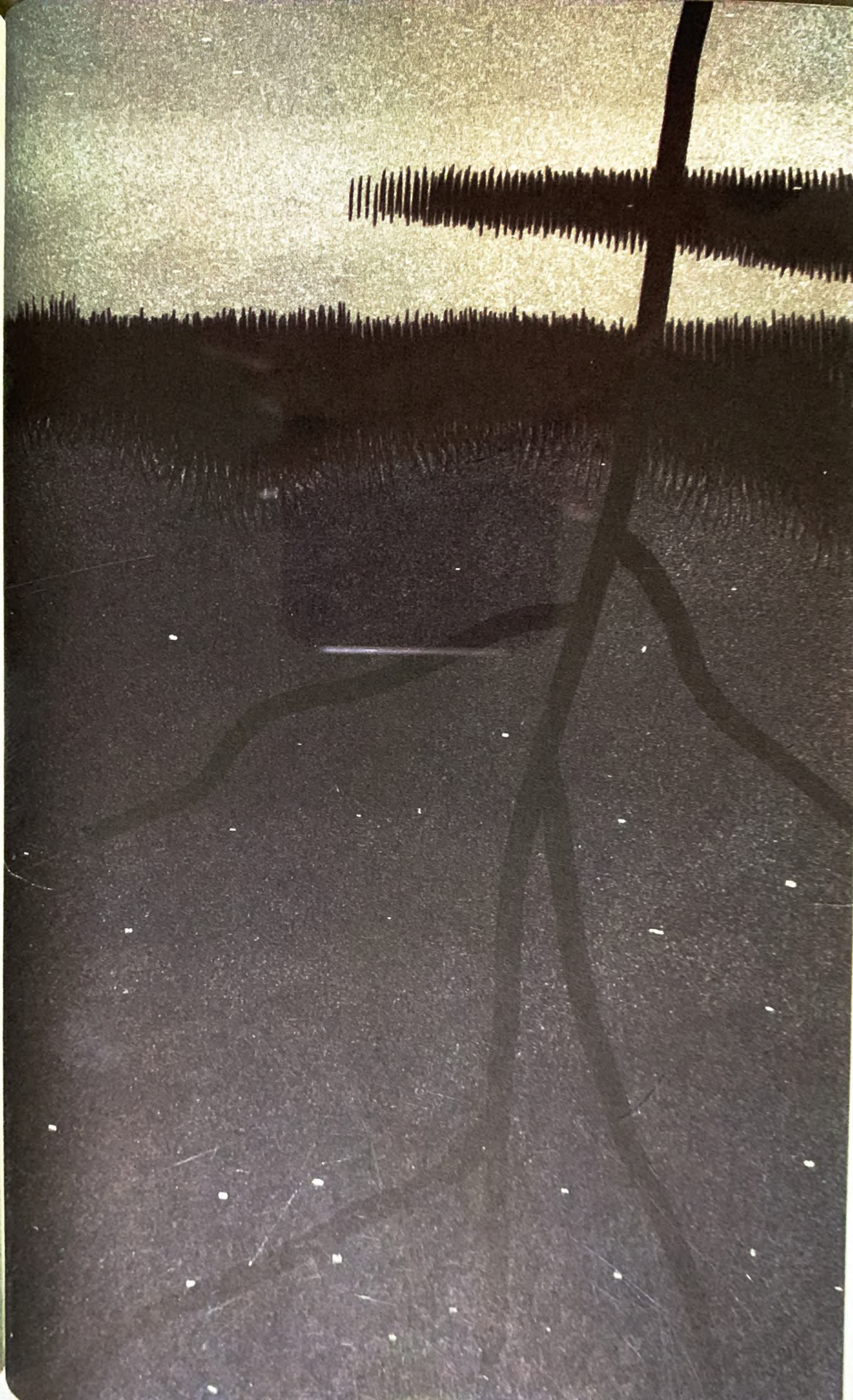
Tam tersi de söz konusu olabilir: Atışın düzgündür, kirişin bir çalgı gibi tınlamıştır, etrafında kuşlar cıvıldamaktadır. Böylece elinden geleni yaptığını duyumsarsın.

Ne kadar düzgün ya da hatalı olsalar, o gün yaptığın atışlara takılıp kalmamalısın. Önünde daha çok gün vardır, her ok yeni bir yaşantıdır.

Elini titretenin ne olduğunu keşfetmek için kötü anlarından faydalan. İç huzurunu ne sayede bulduğunu keşfetmek için iyi anlarından faydalan.

Ancak korku yüzünden de sevinç yüzünden de durma: Okçunun yolu sonu olmayan bir yoldur.

ATIŞ ÂNI

İki tür atış vardır.
İlki isabetli olsa da ruhtan yoksundur. Bu tür atışta, teknik hâkimiyeti ne kadar güçlü olsa da okçu yalnızca hedefe odaklanmış, bu yüzden de gelişmemiş, tekrara kapılmış, büyüyememiştir; bir gün okçunun yolundan ayrılması kaçınılmazdır, çünkü her şeyin bir rutine dönüştüğünü düşünür.

İkinci tür atış, ruh aracılığıyla gerçekleştirilendir. Okçunun niyeti okun uçuşuna dönüştüğünde, eli doğru zamanda gevşer, kirişin sesi kuşlara şarkılar söyletir ve uzaktaki bir hedefe atış yapma eylemi –yaman bir çelişkiyle– okçunun kendi içine dönüp benliğiyle buluşmasını sağlar.

Yayı germek, düzgünce nefes almak, amacına odaklanmak, niyetini doğru biçimde belirlemek, duruşundaki zarafeti bozmamak, hedefine saygınlık duymak; bunların hep çaba gerektirdiğini bilirsin. Ancak dünyada hiçbir şeyin kalıcı olmadığını da idrak etmelisin: Elin enin-de sonunda açılacak ve niyetinin hedefine ulaşmasını sağlayacaktır.

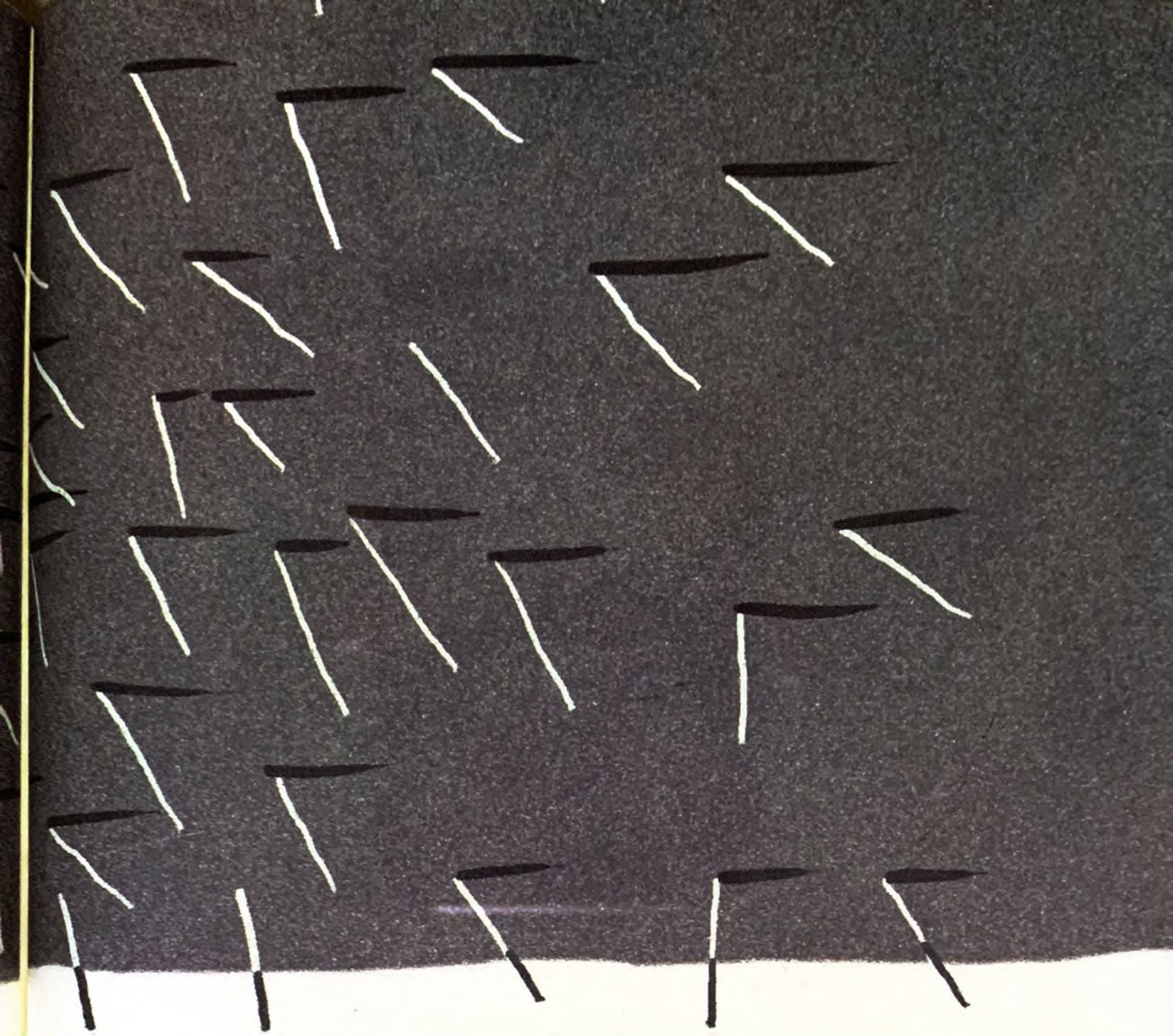
İşte bu yüzden okun yola çıkması şarttır; her ne kadar sen zarif duruşa ve doğru niyete erişmek için attığın her adımı sevsen, okun tüylerini, ucunu ve biçimini beğensen de bu kaçınılmazdır.

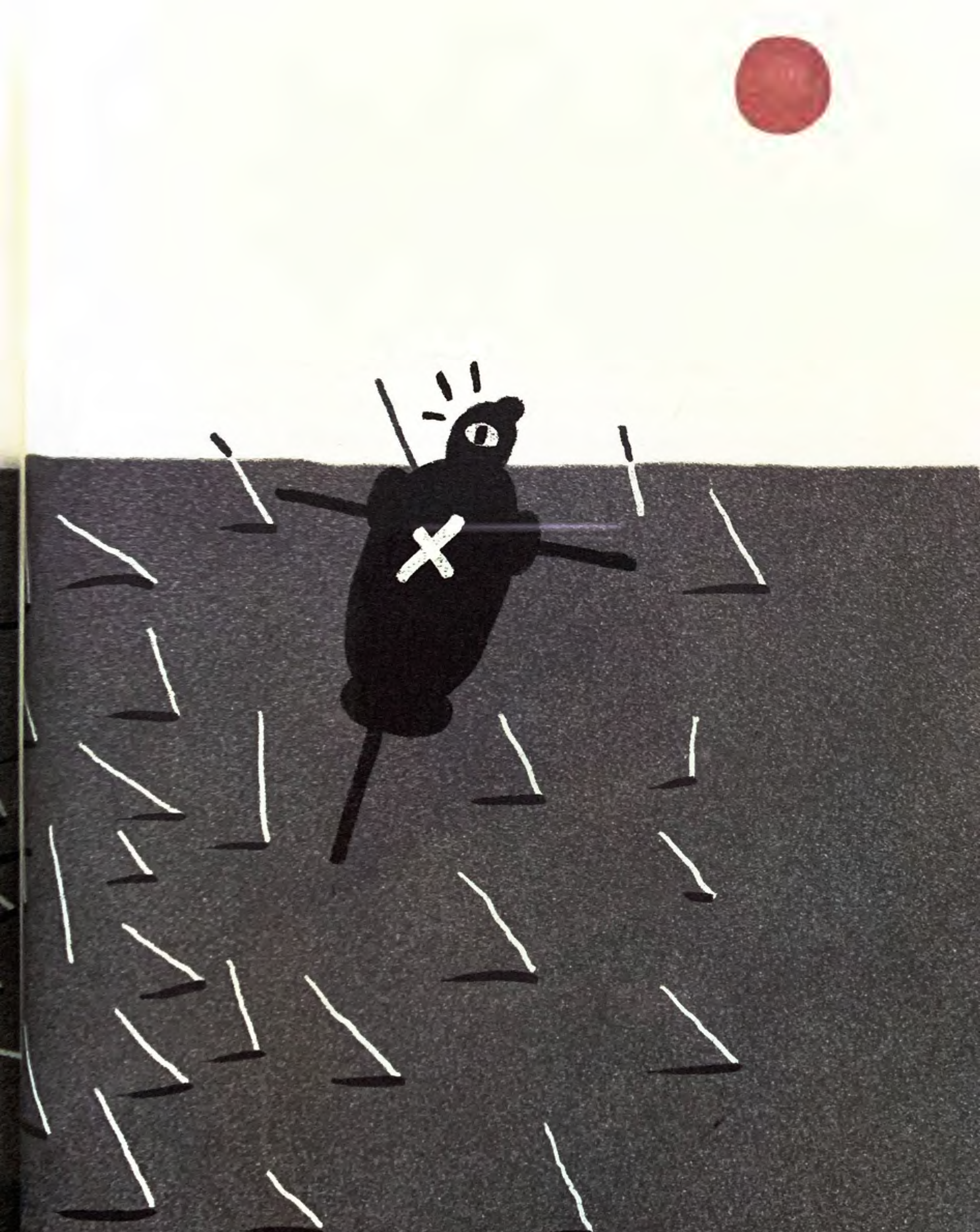
Ancak okçu atışa hazır olmadan önce ok yola çıkamaz, çünkü öyle olursa uçuşu kısa sürer.

Gerekli duruş ve odak sağlandıktan çok sonra da yola çıkamaz, çünkü öyle olursa okçunun vücudu çabadan bitkin düşer ve eli titremeye başlar.

Okun yola çıkması gereken an, yayın, okçunun ve hedefin kâinatta aynı noktada buluştuğu andır: Buna ilham adı verilir.

TEKRAR

Hareket, sözün vücuda gelmiş halidir: Diğer bir deyişle, eylem, görünür hale gelmiş bir düşüncedir.

Küçücük bir hareket bile bizi ele verir, öyle ki her şeyi kusursuzlaştırmamız, ayrıntılara kafa yormamız, tekniği sezgisel hale gelene dek öğrenmemiz gerekir. Sezgi rutinle değil, tekniğin ötesindeki bir ruh haliyle bağlantılıdır.

Bu sayede, çokça talim yaptıktan sonra, artık yapmamız gereken hareketleri düşünmez hale geliriz; varlığımızın bir parçasına dönüşürler. Ama bunun için talim ve tekrar gerekir.

Yetmezse, daha da fazla tekrar ve talim gerekir.

Çeliği döven usta bir demirciyi gözlemle. Acemi bir gözlemci, onun habire aynı çekiç darbelerini tekrarlayıp durduğunu düşünebilir.

Okçunun yoluna aşina kişiyse, demircinin çekici her kaldırıp indirdiğinde vuruş kuvvetini değiştirdiğini bilir. Elin yaptığı hareket aynıdır, ama çekici her indirdiğinde çeliğe daha sert ya da hafif biçimde temas etmesi gerektiğinin farkındadır.

Aynısı tekrar için de geçerlidir: Hep aynı şeye benzese de daima farklıdır.

Yel değirmenini gözlemle. Kanatlarına bakan kişi, sürekli aynı hızda döndüklerini, aynı hareketi tekrarladıklarını zannedebilir.

Yel değirmenlerine aşina kişi ise, bu değirmenlerin rüzgârla çalıştığını ve gerektiğinde yönlerinin değişebildiğini bilir.

Demircinin elini eğiten, çekici indirme hareketini binlerce kez tekrarlamaktır. Yel değirmeninin kanatları, ancak rüzgâr kuvvetle estiğinde ve mekanizması pürüzsüzce işlemeye başladığında hızla dönmeye başlar.

Okçu, attığı nice okun hedefin uzağından geçmesine göz yumar, çünkü yayın, duruşun, kirişin ve hedefin önemini ancak aynı hareketleri binlerce defa, hata yapmaya korkmadan tekrarladığında öğreneceğini bilir.

Gerçek dostları onu asla eleştirmeyeceklerdir, çünkü talimin gerekli olduğunu, içgüdüsünü ve atış tekniğini kusursuzlaştırmanın tek yolunun talim olduğunu bilirler.

Sonunda öyle bir an gelecektir ki okçu atış hareketlerini düşünmeksizin gerçekleştirebilecektir. İşte o andan itibaren, okçu yayıyla, okuyla ve hedefiyle bütünleşir.

OKUN UÇUŞU NASIL GÖZLEMLENİR

Ok fırlatıldığında, okçu artık yapabileceği her şeyi yapmış, geriye bir tek okun hedefe gidişini izlemek kalmıştır. O andan itibaren, atış için gereken gerilimin varlık sebebi ortadan kalkar.

Böylece okçu gözlerini okun uçuşuna kilitler, yüreğiyse sakinleşir, dudaklarında bir tebessüm belirir.

Kirişi serbest bırakan eli geriye seker, yayı kavrayan eli ileri gider, okçu kollarını indirir, dostlarının ve rakiplerinin bakışlarını yüreğinde hisseder.

Şayet yeterince talim yaparak içgüdüsünü geliştirebildiyse, atış süreci boyunca zarafetini ve odağını bozmamayı becerebildiyse, bu anda kâinatın varlığını duyumsayacak, gerçekleştirdiği eylemin doğru ve saygın olduğunu görecektir.

Edindiği teknik sayesinde elleri hazır, nefesi düzgün, gözleri hedefe kilitlidir. İçgüdüsü, atış ânının kusursuz olmasını sağlar.

Oradan tesadüfen geçen biri okçuyu kolları serbest, gözü oka dikili halde görürse onun hiçbir şey yapmadan öylece durduğunu zannedebilir. Dostları ise atışı gerçekleştiren okçunun zihninin başka bir boyuta geçtiğini, artık kâinatın tamamıyla temas halinde olduğunu bilirler.

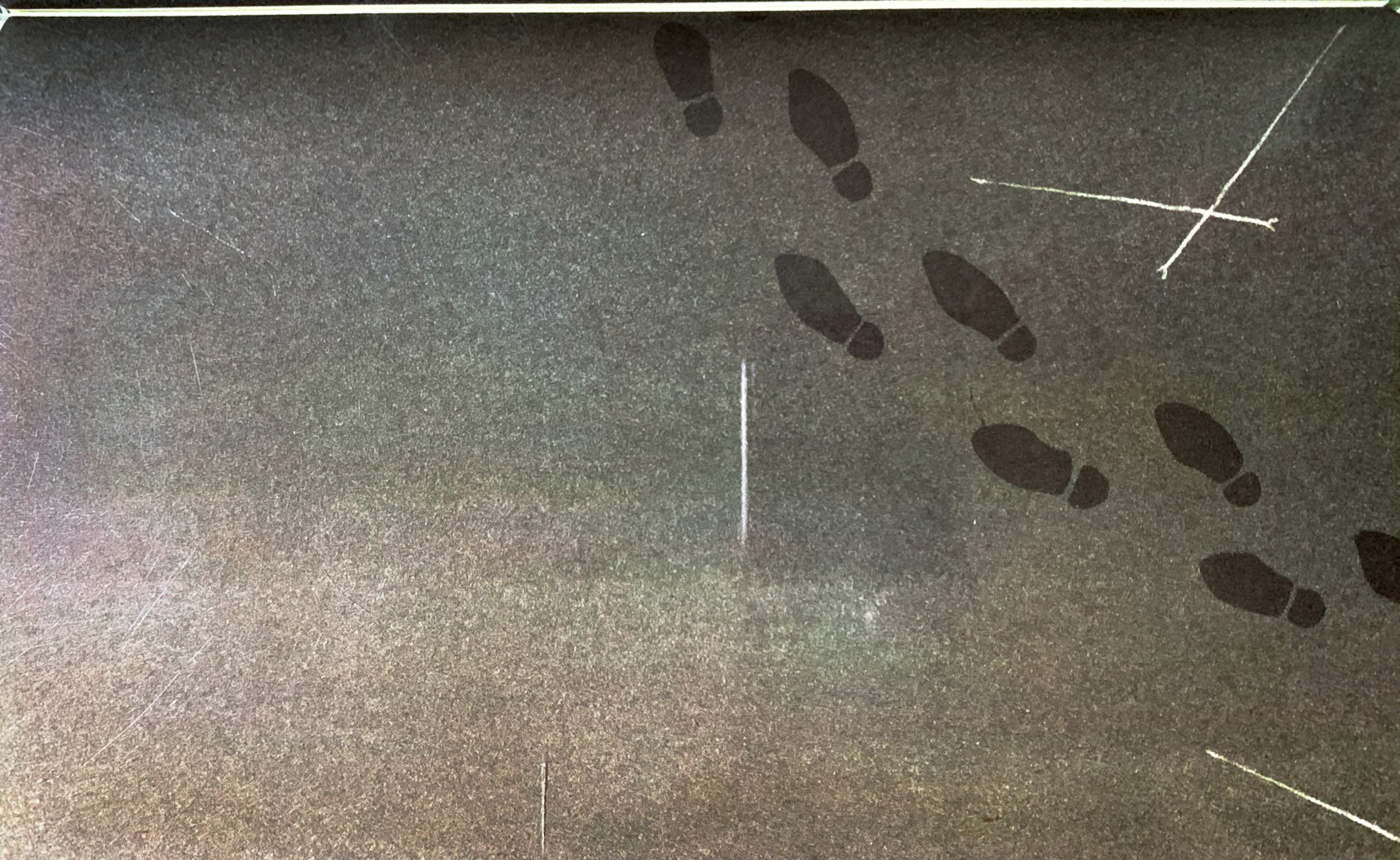
Okçunun zihni tıkır tıkır çalışmakta, atışın olumlu yönlerini kaydetmekte, olası kusurlara çözüm aramakta, ayrıntıları değerlendirmekte, isabet alacak hedefin nasıl tepki vereceğini beklemektedir.

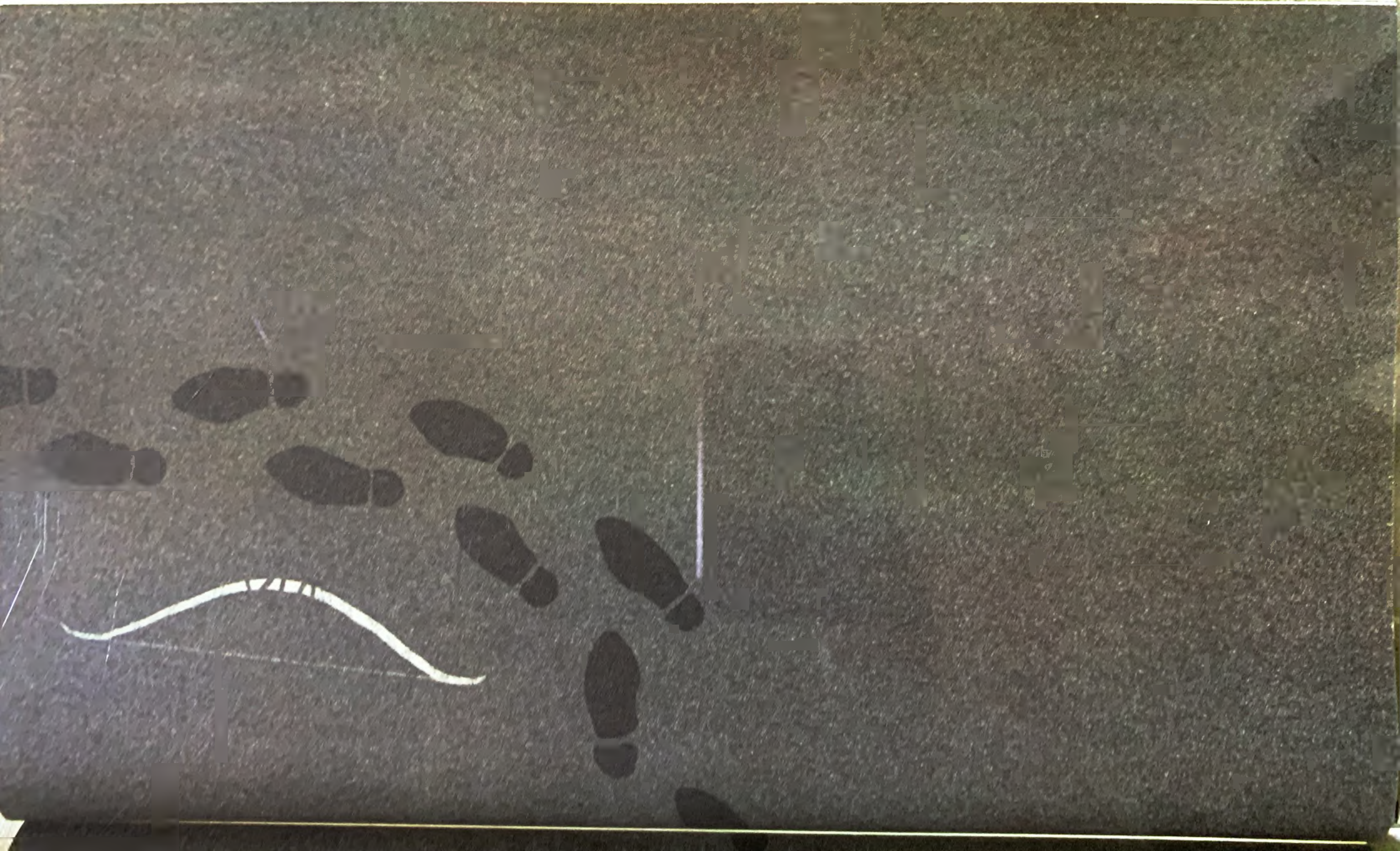
Okçu kirişi gerdiğinde yayın içinde dünyanın tamamını görebilir.

Okun uçuşunu izlerken bu dünya okçuya yaklaşır, şefkatle dokunur, görevini yerine getirmiş olmanın verdiği tatmin hissini tattırır.

Her okun uçuşu farklıdır. Bin ok atarsan, bini de sana farklı bir yol gösterecektir: Okçunun yolu işte budur.

YAYSIZ, OKSUZ, HEDEFSİZ OKÇU

Okçunun asıl öğrenme süreci, okçunun yoluna dair kuralları unuttuğunda ve yalnızca içgüdülerine uyarak hareket ettiğinde başlar. Kuralları unutabilmek içinse öncelikle onları anlayıp saygı duymayı öğrenmesi gerekir.

Okçu bu seviyeye ulaştığında öğrenmek için araçlara ihtiyaç duymaz. Artık yaya, oklara, hedefe ihtiyacı yoktur, çünkü yolun kendisi, okçunun yola çıkma sebebinden daha önemlidir.

Aynısı okumayı öğrenen öğrenci için de geçerlidir; öyle bir an gelir ki harfleri birbirinden ayrı karakterler olarak görmeyi bırakır ve oluşturdukları sözcükleri görmeye başlar.

Fakat sözcükler de bitişik olursa anlam taşımaz ya da anlaşılmaları güçleşir: Sözcüklerin arasında boşluklar bulunmalıdır.

Art arda gelen eylemler arasında okçunun bütün yaptıklarını aklından geçirmesi, dostlarıyla fikir alışverişi yapması, dinlenmesi ve hayatta olmaktan memnuniyet duyması gerekir.

Okçunun yolu, neşenin ve şevkin, kusursuzluğun ve kusurun, tekniğin ve içgüdünün yoludur.

Onu öğrenmenin tek yolu, oklarını atmaktır.

KAPANIŞ

Tetsuya'nın konuşması bittiğinde atölyenin kapısına ulaşmışlardı.

"Bana eşlik ettiğin için teşekkür ederim," dedi Tetsuya oğlana.

Oğlan ise yerinden kımıldamadı.

"Peki hareketlerimin yerinde olup olmadığını nasıl bilebilirim? Odağımın şaşmaz, duruşumun zarif, yayı tutuş şeklimin doğru olduğundan nasıl emin olabilirim?" diye sordu.

"Yanında hep kusursuz bir ustanın olduğu fikrini içselleştir, her şeyi onu ve öğretisini onurlandırmak için yap. Kimi insanların Tanrı, kimilerinin 'bir güç', kimilerininse 'yetenek' adını verdiği bu usta, daima yanı başımızda bizi izlemektedir.

Dostlarını da aklından çıkarma: Onları desteklemen lazım, çünkü ihtiyaç duyduğun zamanlarda sana onlar yardım edecek. İyilik becerini geliştirmeye çabala: Bu beceri sayesinde hep kendinle barış halinde olacaksın. Ama şunu da unutma: Söylediklerim ne kadar ilham verici sözler olsa da sen bizzat hayatına uygulamadan anlam kazanmayacaklar."

Tetsuya vedalaşmak için elini kaldırdığında oğlan şöyle dedi:

"Bir sorum daha var: Ok atmayı nasıl öğrendiniz?"

Tetsuya bir süre düşündü, anlatmaya değecek miydi? O gün özel bir gün olduğu için atölyesinin kapısını açtı ve şöyle dedi:

"Çay demleyeceğim. Sonra da sana hikâyemi anlatacağım – ama yabancıya verdirdiğim sözü sana da verdireceğim: Okçuluğumdan kimseye bahsetmeyeceksin."

İçeri girip ışığı yaktı, yayını tekrar uzun deri kuşağına sarmalayıp gözden uzak bir yere kaldırdı: Tesadüfen biri bulursa eğri bir bambu parçası sanacaktı. Mutfağa gidip çayı demledikten sonra oğlanın karşısına oturdu ve hikâyesini anlatmaya başladı.

"Bir zamanlar yakınlardaki bir toprak ağasının yanında çalışıyordum: Ahırlarının sorumluluğu bendeydi. Ama ağa hep başka yerlerde seyahatte olduğu için boş vaktim boldu ve kendimi hayatın esas anlamı olarak gördüğüm şeylere, yani içki ve kadınlara adadım.

Günlerden bir gün, sabahlayarak geçirdiğim nice gecenin ardından, kırların ortasındaki bir yolda yürürken başım döndü ve yere düştüm. Öleceğimi sandım ve ruhumu teslim etmeye hazırlandım. Tam o sırada yoldan geçen, hayatımda hiç görmediğim bir adam yardımıma koştu, beni çok uzaklardaki evine götürdü ve sağlığıma kavuşmam için aylar boyunca bakımımı üstlendi. Uzandığım yerden, onun her gün yayı ve oklarıyla kırlara gittiğini görürdüm.

Tamamen toparlandığımda adamdan bana okçuluk sanatını öğretmesini rica ettim; atlarla ilgilenmekten çok daha ilginç bir işti. Adamsa bana ölümle burun buruna geldiğimi, artık ne kadar uğraşsam da onu yanı başımdan ayıramayacağımı söyledi: Ölüm iki adım ötemdeydi, çünkü bedenime büyük somut zararlar vermiştim.

Okçuluk sanatını gerçekten öğrenmek istiyorsam bunu ölümü kendimden uzak tutmak için yapmalıydım.

Okyanusun öte yanındaki uzak diyarlardan bir adam eskiden ona ölüm denen uçuruma giden yoldan kısa süreliğine de olsa sapmanın mümkün olduğunu öğretmişti. Bense, ömrümün geri kalanını bu uçurumun hemen kıyısında, her an aşağı düşebileceğimin bilincinde geçirmeliydim.

Böylece bana okçunun yolunu öğretti. Beni dostlarıyla tanıştırdı, yarışmalara katılmamı sağladı ve çok geçmeden ünüm bütün ülkeye yayıldı.

Yeterince öğrendiğime kanaat getirdiğinde okları ve hedefi geri aldı, bana hatıra olarak sadece yayı bıraktı. Bana bütün öğrettiklerini, içimi gerçek anlamda şevkle dolduracak bir uğraş için kullanmamı öğütledi.

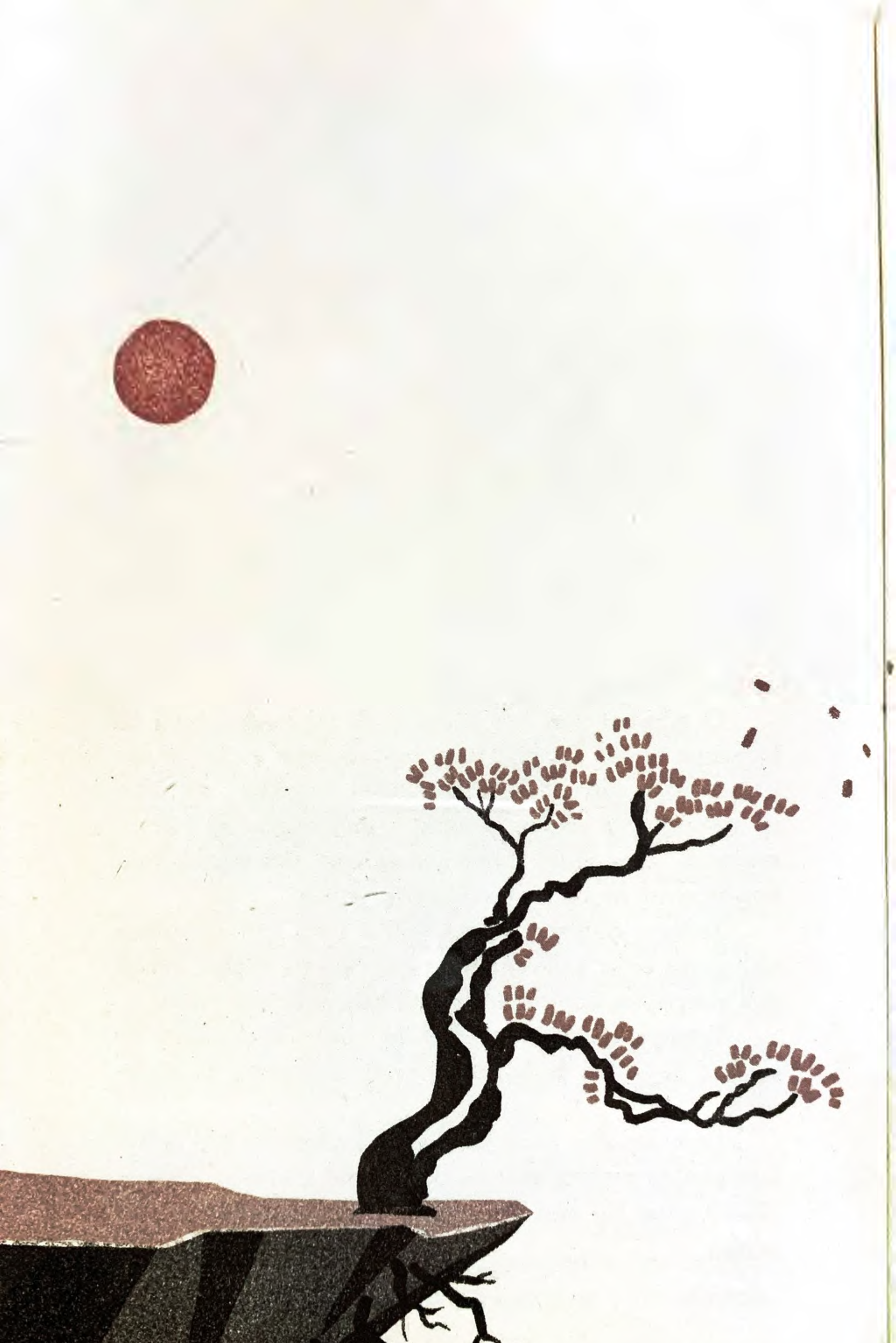
En sevdiğim uğraşın marangozluk olduğunu söyledim ona. Beni kutsayıp artık oradan ayrılmamı ve kendimi sevdiğim uğraşa adamamı rica etti, aksi takdirde okçu olarak kazandığım ün beni mahvedecek ya da eski yaşamıma dönmeme sebep olacaktı.

O günden beri her ânımı kötü alışkanlıklarıma ve kendime acıma hissime karşı mücadeleyle geçiriyorum. Odağımdan şaşmamalı, sükûnetimi korumalı, seçtiğim işi severek icra etmeli, şimdiki zamana tutunup kalmalıyım. Zira ölüm halen yakınımda, uçurumun yanı başındayım, hemen kıyısında yürüyorum."

Tetsuya ölümün daima bütün canlıların yakınında olduğunu oğlana söylememeyi tercih etti: Oğlan henüz çok gençti, bu konulara kafa yormasına lüzum yoktu.

Tetsuya okçunun yolundaki bütün aşamaların insanlara özgü her faaliyette mevcut olduğunu da söylemedi.

Tıpkı seneler önce kendisinin kutsandığı gibi oğlanı kutsamakla yetindi ve ona artık evine gitmesini söyledi, çünkü uzun bir gün olmuştu ve artık uyumaya ihtiyacı vardı.

Teşekkürler

Zen ve Okçuluk adlı kitabı için Eugen Herrigel'e.
Dostların niteliklerini betimlediği için Schwab Sosyal Girişimcilik Vakfı'nın genel müdürü Pamela Hartigan'a.

Hideharu Onuma hakkındaki *Kyudo* adlı kitapları için Dan ve Jackie DeProspero'ya.

Elias adlı *nagual* büyücüsüyle ölüm arasındaki karşılaşmanın tasviri için Carlos Castaneda'ya.